

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА НАВЧАЛЬНО-НАУКОВА УСТАНОВА
«АКАДЕМІЯ ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ»**

ВОЗНЕНКО АНДРІЙ АНАТОЛІЙОВИЧ

УДК: 336.14

**ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТРАТЕГІЧНИХ СЕКТОРІВ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ**

08.00.03 – економіка та управління національним господарством

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня

кандидата економічних наук

Київ – 2019

Дисертація на правах рукопису.

Роботу виконано в Державній навчально-науковій установі «Академія фінансового управління» Міністерства освіти і науки України, м. Київ.

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор
ЗАТОНАЦЬКА Тетяна Георгіївна,
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка,
професор кафедри економічної кібернетики

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
ВАСИЛЬЄВА Тетяна Анатоліївна,
Сумський державний університет,
директор Навчально-наукового
інституту фінансів, економіки та
менеджменту імені Олега Балацького;

доктор економічних наук, професор
МАРГАСОВА Вікторія Геннадіївна,
Чернігівський національний
технологічний університет,
завідувач кафедри бухгалтерського обліку,
оподаткування та аудиту

Захист відбудеться «02» жовтня 2019 р. о 16 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.853.01 Державної навчально-наукової установи «Академія фінансового управління» за адресою: 01014, м. Київ, бульв. Дружби народів, 38, к. 917.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Державної навчально-наукової установи «Академія фінансового управління» за адресою: 01014, м. Київ, бульв. Дружби народів, 38.

Автореферат розісланий «31» серпня 2019 р.

**Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради**

Р. Л. Балакін

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Державне регулювання економіки має важливе значення для ефективного та сталого розвитку національного господарства. Крім того, у національному господарстві кожної країни існують сектори, що є визначальними для забезпечення її соціально-економічного розвитку, конкурентоспроможності на світових ринках, національної безпеки. Розвиток цих секторів дає змогу державі підтримувати високі темпи економічного зростання, ефективну інфраструктуру та сприяти науково-технічному прогресу в усіх сферах національної економіки.

Світовий досвід державного регулювання свідчить про те, що наразі набувають поширення нові стратегічні програми промислового розвитку, які в розвинутих країнах включають елементи четвертої промислової революції. Ці стратегії передбачають активне державне втручання в діяльність пріоритетних галузей, підтримку промислового зростання в цілому та досягнення стійкого розвитку. Слід зазначити, що державне регулювання, яке практикується в багатьох країнах світу з метою підтримки стратегічних секторів економіки та задоволення нагальних суспільних потреб, може по-різному впливати на національне господарство, тому актуалізується визначення очікуваних результатів та найефективніших інструментів для їх досягнення.

Дослідження державного регулювання стратегічних секторів національної економіки посідають важливе місце в працях видатних вчених як в Україні, так і за кордоном. Зокрема, проблематиці визначення поняття державного регулювання, його механізму та інструментів присвячено роботи таких вітчизняних і зарубіжних науковців як В. Адамовська, Е. Багудіна, Р. Балдвін, Т. Васильєва, В. Віскузі, О. Галицький, В. Горбулін, Дж. Ден Хертог, Дж. Джорнада, Т. Єфименко, Т. Затонацька, О. Кахович, М. Кейв, К. Куп, Д. Леві-Фор, М. Лодж, О. Любіч, В. Маргасова, І. Михасюк, С. Мочерний, О. Ніколюк, О. Новіков, В. Приходько, Е. Румянцева, А. Стельмащук, С. Степаненко, А. Стоун, І. Тисячук, Г. Третьак, Л. Філатова, О. Чечель, Л. Шабліста, Л. Швайка, Р. Южека та ін.

Розроблення теоретичних підходів та економетричних моделей для аналізу соціально-економічного розвитку країн, зокрема впливу окремих інструментів державного регулювання на розвиток національної економіки, стало результатом наукових досліджень багатьох вчених, серед яких: К. Алексіу, Дж. Андерсон, Д. Армі, Дж. Бейлі, Ш. Бланкарт, І. Бусом, Х. Джаліліан, К. Карріган, К. Кіркпатрік, К. Когліаніс, Б. Корчуело, Е. Рос, А. Вагнер, Дж. Гелбрейт, К. Коломбієр, І. Майбуров, П. Певчин, Дж. Скаллі, Дж. Стігліц, Ж. Тіроль, Д. Томас, Ш. Туналі, А. Фінкел, К. Холл, Р. Штолінгер та ін.

Сучасний стан економіки України зумовлює необхідність поглиблених досліджень у сфері державного регулювання, обґрунтування вибору стратегічних секторів національної економіки для надання підтримки за рахунок ресурсів держави, створення фіскального простору державної допомоги стратегічним секторам національної економіки та пошуку шляхів підвищення ефективності інструментів такої допомоги. Потреба у вдосконаленні існуючих та розробленні нових

концептуальних підходів щодо ефективного державного регулювання обумовили вибір теми дисертаційної роботи, її мету та завдання.

Зв'язок з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційну роботу виконано відповідно до Тематичного плану науково-дослідних робіт ДННУ «Академія фінансового управління» за темою «Державна інвестиційна діяльність: бюджетне інвестування та моніторинг» (№ ДР 0115U00948), в рамках якої були використані наукові розробки та пропозиції автора щодо застосування важелів державної допомоги по відношенню до суб'єктів підприємницької діяльності.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є обґрунтування шляхів забезпечення якісних змін у механізмі державного регулювання розвитку стратегічних секторів національної економіки та розроблення практичних рекомендацій щодо впровадження методичних підходів під час ухвалення управлінських рішень у сфері державного регулювання стратегічних секторів для забезпечення сталого розвитку.

Відповідно до поставленої мети у дисертації визначено та вирішено такі завдання:

- проаналізувати основні засади державного регулювання національної економіки;
- дослідити теоретико-методологічні підходи до визначення стратегічних секторів економіки;
- провести оцінку зарубіжних моделей державного регулювання стратегічних галузей економіки;
- проаналізувати програми стратегічного розвитку національного господарства;
- здійснити порівняльний аналіз застосування інструментів державного регулювання в стратегічних галузях економіки;
- оцінити вплив державного регулювання та підтримки на космічну галузь України;
- провести оцінку ефективності державного регулювання космічної галузі національної економіки;
- здійснити моделювання інноваційної ефективності проектів у космічній галузі України;
- розробити рекомендації по удосконаленню механізму державного регулювання космічної галузі.

Об'єктом дослідження є система інструментів державного регулювання стратегічних секторів національної економіки.

Предмет дослідження – відносини економічних агентів, що формуються в процесі державного регулювання розвитку стратегічних секторів національної економіки.

Методи дослідження. У дисертаційній роботі використовуються загальнонаукові та спеціальні методи, зокрема: абстрактно-логічний, індукції та дедукції, системний, статистичні, графічні методи та економіко-математичне моделювання.

Абстрактно-логічний метод використано для побудови схеми дослідження та визначення основних дефініцій («система державного регулювання», «інструменти державного регулювання», «оцінка ефективності державної допомоги стратегічним секторам національної економіки» тощо) (розділи 1-3). За допомогою методу дедукції виокремлено складові системи державного регулювання стратегічних секторів економіки України (розділи 2-3). Метод індукції застосовувався в ході перевірки гіпотези щодо оцінювання впливу інструментів державного регулювання на показники розвитку стратегічних секторів національної економіки (розділ 2). З використанням системного підходу комплексно і всебічно розглянуто механізм державного регулювання, виявлено зв'язки між інструментами державної допомоги та економічними показниками розвитку секторів економіки (розділ 2-3). За допомогою статистичних і графічних методів наочно продемонстровано динаміку досліджуваних показників (розділ 2-3). Економіко-математичні моделі дали змогу визначити ефективність впливу інструментів державного регулювання на розвиток стратегічних секторів національної економіки (розділи 1-3).

Інформаційною базою дисертаційного дослідження є нормативно-правові акти з питань державного регулювання в Україні, статистичні дані Державної служби статистики України, Державної казначейської служби України, Міністерства фінансів України, Державної фіскальної служби України, інших міністерств та відомств, міжнародних організацій, звітні дані науково-дослідних центрів та установ.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в розробленні комплексного підходу до оцінки ефективності впливу інструментів державного регулювання на розвиток стратегічних секторів національної економіки. Основні результати, що були отримані у дисертаційній роботі та становлять наукову новизну, полягають у такому:

вперше:

– запропоновано теоретичні підходи до формування механізмів державного регулювання стратегічних секторів для побудови інноваційної економіки, які, на відміну від існуючих концепцій, передбачають досягнення сталого розвитку, забезпечення національної безпеки та захист геополітичних інтересів країни; та визначено основні інструменти державного регулювання, що можуть найбільш ефективно слугувати розвитку інноваційної складової національного господарства, зокрема, державне фінансування, ліцензування, податкові пільги, державне кредитування, створення фіскального простору;

удосконалено:

– підходи до визначення стратегічних секторів економіки за рахунок запровадження критеріїв їх оцінки, а саме впливу на економічний розвиток, забезпечення національної безпеки, надання суспільних благ, тісного взаємозв'язку з іншими галузями, та значущості зазначених секторів для розбудови інноваційної економіки;

– методологічний підхід до оцінки економічної ефективності інструментів державної підтримки стратегічних секторів національної економіки, який включає не лише фінансову та фіскальну допомогу, але й інвестиційні стимули, що створює умови для розвитку національної економіки;

– підходи до використання окремих інструментів державного регулювання за рахунок надання державної допомоги, використання податкових пільг та прямого фінансування в стратегічних секторах економіки на визначений проміжок часу;

– систему індикаторів оцінки впливу державного фінансування на конкурентоспроможність космічної галузі за рахунок запровадження механізму оцінювання виконання та фінансування державної програми на всіх стадіях її реалізації, який має враховувати особливості функціонування фінансової системи держави протягом усього бюджетного періоду;

– концептуальні засади оцінки впливу інструментів державного регулювання на розвиток стратегічних секторів національної економіки, які, на відміну від існуючих, передбачають створення системи інструментів державного регулювання для стратегічних секторів національної економіки.

дістали подальшого розвитку:

– теоретико-методологічні основи державного регулювання економіки шляхом визначення найефективніших інструментів державного регулювання залежно від економічного стану та рівня розвитку країни;

– методичні підходи до аналізу впливу бюджетних інструментів на динаміку показників регіонального розвитку через запровадження економіко-математичної моделі розрахунку очікуваних витрат на створення зразків нової ракетно-космічної техніки з використанням методів теорії графів і нечітких множин;

– підходи до визначення чинників, що впливають на економічну ефективність використання державних ресурсів для покращання соціально-економічних показників у стратегічних секторах економіки за певних економічних умов шляхом надання державної допомоги для реалізації державних програм за визначеними пріоритетними напрямками фундаментальних досліджень, що забезпечить створення сприятливого інноваційного клімату в космічній сфері.

Практичне значення одержаних результатів дисертаційної роботи полягає в розробленні методологічних засад механізму оцінювання ефективності державного регулювання в Україні.

У процесі наукового дослідження розроблено рекомендації щодо вдосконалення Методики оцінки ефективності використання бюджетних коштів Загальнодержавної цільової науково-технічної космічної програми України на 2013-2017 роки, а саме підхід до визначення показників ефективності державних цільових науково-технічних програм було впроваджено в Міністерстві економічного розвитку і торгівлі України (довідка № 63-04/46692-07 від 26.10.2018). Розроблені в процесі наукового дослідження рекомендації щодо вдосконалення Методики оцінки ефективності використання бюджетних коштів Загальнодержавної цільової науково-технічної космічної програми України на 2013-2017 роки, а саме підхід до визначення показників ефективності державних цільових науково-технічних програм було впроваджено в діяльності Державного космічного агентства України (довідка № 6627/10-K2/18 від 26.12.2018). Представлені в дисертаційній роботі аналітичні матеріали визнані актуальними та такими, що мають практичну цінність, Комітетом Верховної Ради України з питань промислової політики та підприємництва. Окремі результати наукового дослідження були впроваджені в поточній діяльності та можуть

бути використані Комітетом Верховної Ради України з питань промислової політики та підприємництва (довідка № 04-30/28-166/80840 від 23.04.2019).

Науково-практичні висновки і рекомендації наукових досліджень, зокрема, методологічні засади бюджетної політики щодо активізації процесів інвестування і нагромадження капіталу, розробки критеріїв та пріоритетів державної інвестиційної політики, викладені у дисертації, використані відділом фінансово-економічного прогнозування ДННУ «Академія фінансового управління» у процесі підготовки аналітичних матеріалів.

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є самостійною та завершеною науковою працею, в якій використано економіко-математичний апарат для формування механізму оцінювання ефективності інструментів державного регулювання та розроблено методичні рекомендації щодо його практичного використання. Наукові положення, висновки та результати, що виносяться на захист, отримані автором самостійно. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, у дисертації використано лише ті ідеї та висновки, які отримані автором особисто.

Апробація результатів дисертації. Основні теоретичні та практичні положення і результати дослідження оприлюднені автором на 7 міжнародних, регіональних науково-практичних та науково-методичних конференціях, у тому числі на Міжнародній науково-практичній конференції «Земля, труд и капитал: трансформация факторов производства в новой экономике. Вызовы и решения» (Республіка Білорусь, червень 2015р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Фінансово-банківські та адміністративні послуги: проблеми управління та перспективи розвитку» (м. Тернопіль, листопад 2015 р.), Міжнародній конференції «Sustainable Spatial Development Nowadays on the European Continent: Challenges and Perspectives» (Франція, листопад 2015 р.), XIII Міжнародній науково-практичній конференції «Світові тенденції та перспективи розвитку фінансової системи України» (Київ, жовтень 2016 р.), InterRegioNovation International Conference «Strategic Management: Institutions, Innovation and Internationalization. Moving from the Crisis to Sustainability» (Франція, листопад 2016 р.), Всеукраїнській науково-практичній конференції: Економічна стратегія та політика реалізації європейського вектору розвитку України: концептуальні засади, виклики та протиріччя (Київ, травень 2018 р.), Всеукраїнській науково-практичній конференції «Економічний потенціал країни: наукові підходи та практична реалізація» (м. Одеса, березень 2019 р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні підходи до ефективного використання потенціалу економіки» (м. Запоріжжя, березень 2019 р.).

Публікації. За результатами дослідження опубліковано 16 наукових праць загальним обсягом 7,59 друк. арк. (з них 6,05 друк. арк. належать особисто автору), зокрема 8 наукових статей обсягом 5,55 друк. арк., (з них 4,01 друк. арк. належать особисто автору), 8 публікацій за матеріалами конференцій.

Структура та обсяг роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Повний обсяг роботи становить 279 сторінок. Основний зміст дослідження викладено на 201 сторінці і включає 10 таблиць та 29 рисунків. Список використаних джерел налічує 319 найменувань на 32 сторінках, 6 додатків розміщено на 32 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність теми дисертаційного дослідження, проаналізовано ступінь наукової розробки проблеми, її зв'язок із науковими програмами; визначено мету, основні завдання, наукову новизну, встановлено об'єкт і предмет дослідження, виокремлено методи дослідження, показано практичне значення отриманих результатів, наведено дані щодо їх апробації та публікації.

У першому розділі **«Теоретико-методологічні засади державного регулювання стратегічних секторів економіки»** обґрунтовано теоретичні засади дослідження державного регулювання національної економіки, викладено методологічні підходи до визначення стратегічних секторів економіки, проаналізовано моделі державного регулювання стратегічних секторів для інноваційної економіки.

Методологічною основою дослідження послужили сучасні теорії державного регулювання економіки. Встановлено, що держава може втручатися у ринкову економіку за допомогою різних важелів. Трьома основними важелями є нормативно-правове регулювання, фіскальна та монетарна політика. Як правило, усі ці важелі використовуються комплексно і можуть бути спрямовані на досягнення однієї мети, однак, в деяких випадках цілі використання різних важелів можуть суперечити одна одній. На основі аналізу теоретичних засад державного регулювання визначено, що державне регулювання – це управління в загальному сенсі, тобто сукупність зусиль державних регуляторів керувати економікою, оскільки, з одного боку, воно включає усі механізми регулювання, а з іншого – не включає механізми регулювання, що не є обов'язковими для виконання.

Встановлено, що державне регулювання має бути спрямоване в ті сектори економіки, які не витримують міжнародної конкуренції та мають важливе соціально-економічне значення для країни. Визначено необхідність державного регулювання секторів економіки та його адаптації до особливостей. Обґрунтовано, що необхідною передумовою досягнення сталого розвитку та забезпечення економічної безпеки є сприяння інноваціям у стратегічних секторах економіки, що на певних стадіях потребує державного регулювання та державної підтримки.

На підставі проведеного аналізу було визначено, що державне регулювання найбільш поширене в галузях, які є конкурентоспроможними на міжнародному рівні, та в галузях, що мають найменше конкурентних переваг, але є важливими для національної безпеки. З метою визначення пріоритетних напрямів державного регулювання визначають стратегічні галузі, тобто ті, що є найважливішими, з позиції держави, для стабільного економічного зростання. Обґрунтовано, що стратегічні галузі національного господарства – це галузі економіки, які є важливими для економічного розвитку країни, сприяють забезпеченню національної безпеки країни і наданню суспільних благ, а також мають тісні зв'язки з іншими галузями економіки. Проаналізовано окремі моделі державного регулювання стратегічних галузей економіки і визначено, що національні програми стратегічного розвитку мають індивідуальний набір цілей, принципів, механізмів, інструментів, які залежать від

декількох основних чинників: політичних, економічних, правових, соціальних, конкурентних та ін.

Запропоновано модель впливу стратегічних галузей на економіку, яка встановлює як прямий, так і опосередкований вплив галузі на національне господарство. При вимірюванні прямого економічного впливу певного сектору рекомендуємо використовувати будь-який показник, що найбільш точно визначає розмір галузі, наприклад, частку у ВВП або питому вагу зайнятих у галузі в загальній кількості зайнятих, а для оцінки опосередкованого впливу галузі на національне господарство пропонуємо встановити залежності, що існують між певною галуззю та іншими секторами економіки, а також напрям цієї залежності, тобто потрібно визначити: чи галузь отримує імпульси від інших секторів, чи саме вона створює ці імпульси для інших секторів. Обґрунтовано основні напрями впливу державного регулювання на функціонування економіки і отримано висновок, що спрощення процедур державного регулювання є позитивним явищем для економіки, особливо за умови скорочення витрат на його реалізацію. Визначено, що підставою для запровадження державного регулювання повинен бути ретельний аналіз, який дасть змогу сформулювати комплекс заходів, що торкаються одночасно таких сфер як торгівля, інвестиції, конкуренція та технології (рис. 1).

Рис. 1. Підходи до визначення стратегічних галузей національного господарства

Проаналізувавши стратегічні галузі провідних країн світу, ми можемо дійти висновку, що всі вони розглядають аерокосмічну галузь як стратегічну. Важливою складовою аерокосмічної галузі є космічний сектор, на основі якого ОЕСР створила концепцію «космічної економіки». Це поняття включає такі сектори як виробництво супутників та космічних літальних апаратів (а також їх запуск), послуги операторів зв'язку через супутники та споживчі послуги. Для космічної галузі дуже важливим є справедливе державне регулювання, оскільки ризики та втрати у цьому секторі дуже

високі. Тому регулювання у цій галузі повинно не тільки забезпечити мінімізацію ризиків, але й створити сприятливе ділове середовище без надмірної кількості правил.

У другому розділі «**Аналіз впливу інструментів державного регулювання на стратегічні сектори національного господарства (на прикладі космічної галузі)**» проведено порівняльний аналіз програм стратегічного розвитку національного господарства, розглянуто застосування інструментів державного регулювання в стратегічних галузях економіки, проаналізовано державне регулювання та підтримку космічної галузі України.

Аналіз відповідного досвіду країн дав можливість встановити, що стратегії створення галузі зосереджені переважно на покращанні фізичної інфраструктури, доріг, портів, аеропортів, енергетичної сфери та телекомунікаційної інфраструктури в поєднанні з розбудовою низки окремих галузей промисловості, стимулюванням розвитку підприємництва та підвищенням доступності фінансування для малого та середнього бізнесу. Стратегії наздоганяючого розвитку спрямовані переважно на розвиток навичок, підтримку малого та середнього бізнесу, сприяння тісним зв'язкам між галузями, підтримку експорту та стратегічні державні закупівлі. Стратегії нової промислової революції підтримують зміцнення промислових екосистем, впровадження інновацій, НДДКР та розбудову всіх складових інфраструктури (табл. 1).

Таблиця 1.

Основні елементи моделей промислової політики

Основні елементи	Моделі промислової політики		
	Створення галузі	Наздоганяючого розвитку	Нової промислової революції
Ступінь орієнтації на окрему галузь	Переважно вертикальна (на окрему галузь)	Переважно горизонтальна, у поєднанні з цілями для декількох галузей	Переважно горизонтальна, з фокусом на нових галузях
Ступінь втручання	Державне регулювання є більш суворим	Ринковий механізм з помірним втручанням держави	Комбінований, особливий захист та підтримка нових галузей
Ступінь відкритості до зовнішньої конкуренції	Селективна, поступове відкриття галузей до конкуренції	Націлена на зовнішню конкуренцію	Відкриті галузі, з захистом унікальних стратегічних технологій
Ступінь орієнтованості на експорт	Орієнтована на внутрішній та регіональний попит	Орієнтована на експорт та включення до глобальних ланцюгів створення вартості	Комбінована

Обґрунтовано, що використовується поєднання цих моделей залежно від цілей стратегії. Водночас усі зазначені стратегії обов'язково включають заходи по підвищенню конкурентоспроможності галузей, сприянню інноваціям та впровадженню нових технологій, розбудові окремих галузей.

Встановлено, що ринкові сили самостійно не здатні досягти оптимального для суспільства результату. Зокрема, це стосується галузей, в яких існують провали

ринку, або за умов, коли держава свідомо хоче досягти результату, який відрізняється від того, що буде виникати під дією ринкових механізмів.

Саме тому, для досягнення цілей сталого розвитку, держава може використовувати такі інструменти як державна підтримка і допомога, а також інвестиційну політику, що спрямована на підтримку стратегічних секторів. Серед основних інструментів можна виокремити стимули та вимоги до ефективності (обов'язкові або добровільні), спеціальні економічні зони, сприяння або перешкоджання інвестиціям, правила входу для ПІІ та процедури відбору, а також законодавчий захист прав інвесторів та нормативи врегулювання інвестиційних суперечок.

Визначено, що в рамках Космічної Програми України 2013-2017 років із державного бюджету було виділено 380 409,1 тис грн, тоді як в результаті її виконання було отримано прямий дохід (загальна сума виручки від реалізації продукції) – 17,289 млрд грн; прямий дохід по ракетно-космічній техніці – 7,881 млрд грн; непрямий дохід – 1,603 млрд грн, а також створено умови для впровадження високотехнологічної інноваційної продукції (системи управління, прилади, засоби наземної інфраструктури), що забезпечуватимуть розвиток космічних технологій та їх трансфер у реальний сектор національної економіки.

Встановлено, що в результаті реалізації заходів Програми в 2013-2017 роках було створено умови для впровадження високотехнологічної інноваційної продукції (системи управління, прилади, засоби наземної інфраструктури), що забезпечуватимуть розвиток космічних технологій та їх трансфер у реальний сектор національної економіки. Таким чином, космічна галузь України залишається бюджетоутворюючою, повернувши до бюджету в 2018 році 1154,3 млн грн (рис. 2.).

Обґрунтовано, що в Україні космічна галузь визнається стратегічною на законодавчому рівні й отримує державне фінансування та підтримку, натомість вона показує непогані результати: активно пропонує свою продукцію на експорт, бере участь у міжнародних проектах та глобальних ланцюгах створення вартості, має закінчений виробничий цикл для космічних літальних апаратів, приносить значні надходження до бюджету в результаті своєї діяльності. Основна проблема полягає в тому, що наразі відсутній дієвий механізм оцінки ефективності регулювання цієї галузі. Крім того, слід зазначити, що існуючий алгоритм дещо занижує її значущість та успішність.

У третьому розділі **«Шляхи удосконалення механізму державного регулювання космічної галузі України»** оцінено ефективність державного регулювання космічної галузі національної економіки, здійснено моделювання інноваційної ефективності проектів у зазначеній галузі та запропоновано удосконалення концепції її державного регулювання шляхом застосування механізму, спрямованого на досягнення сталого розвитку та захисту національної безпеки та національних інтересів країни.

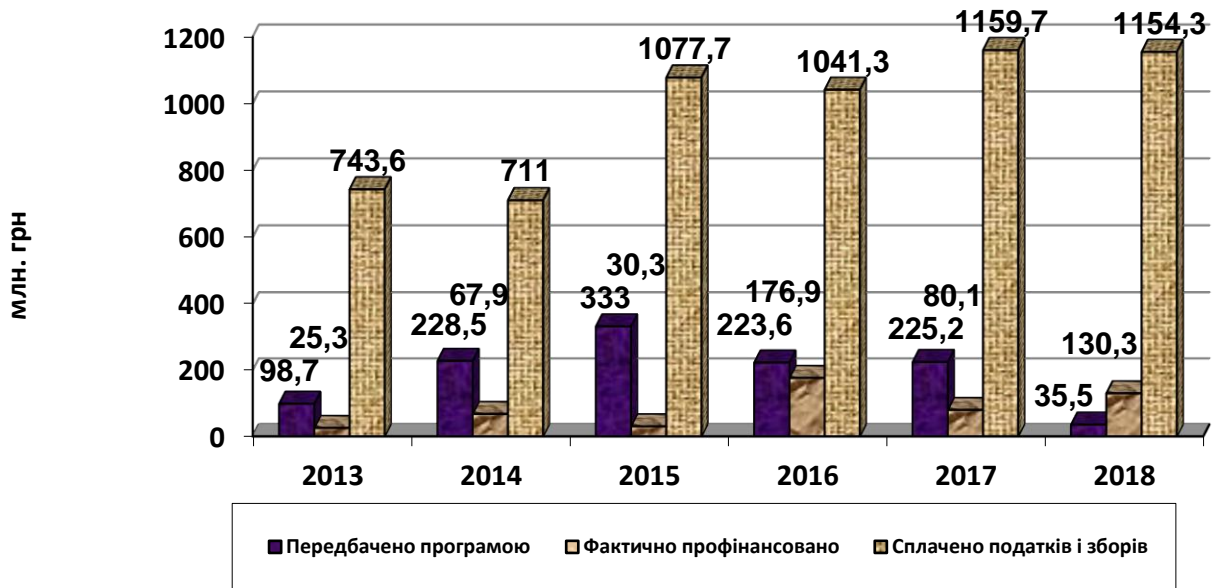

Рис. 2. Фінансування Загальнодержавної цільової науково-технічної космічної програми на 2013-2017 роки та сплата податків і зборів підприємствами галузі до бюджету, млн грн

Обґрунтовано, що необхідними передумовами для забезпечення інтенсивного економічного зростання є відповідний ступінь розвитку освітнього і наукового потенціалу, технологічних укладів економіки, інститутів та макроекономічна стабільність. У цьому контексті система державного фінансового регулювання потребує постійного удосконалення з урахуванням прогресивних методів, адаптації до внутрішніх та зовнішніх економічних чинників в умовах інституційних перетворень економіки.

Визначено, що можливі три варіанти подальшого розвитку космічної галузі України. Перший варіант передбачає збереження наявних підходів до провадження космічної діяльності, мінімальну фінансово-політичну підтримку з боку держави, а також залучення незначних обсягів позабюджетних ресурсів. Другий варіант пов'язаний з упровадженням космічної діяльності на комерційних засадах із виключно регуляторною функцією держави, розвитком тільки тих космічних технологій, що мають високий рівень комерційної привабливості на світовому ринку. Третій варіант (оптимальний) передбачає створення умов для забезпечення реалізації державних інтересів на національному й міжнародному рівні та досягнення прямого ефекту для економіки країни від космічної діяльності шляхом залучення іноземних інвестицій (в результаті комерційної діяльності підприємств), разом із фінансовою підтримкою з боку держави.

Встановлено, що в умовах економічної та політичної нестабільності на ефективність інструментів Концепції державного регулювання космічної діяльності України передусім впливає стратегічна мета, а не її завдання. Для подальшого удосконалення Концепції ми пропонуємо використовувати такий механізм державного регулювання космічної галузі України, що дозволить підвищити ефективність використання державного фінансування галузі (рис. 3.).

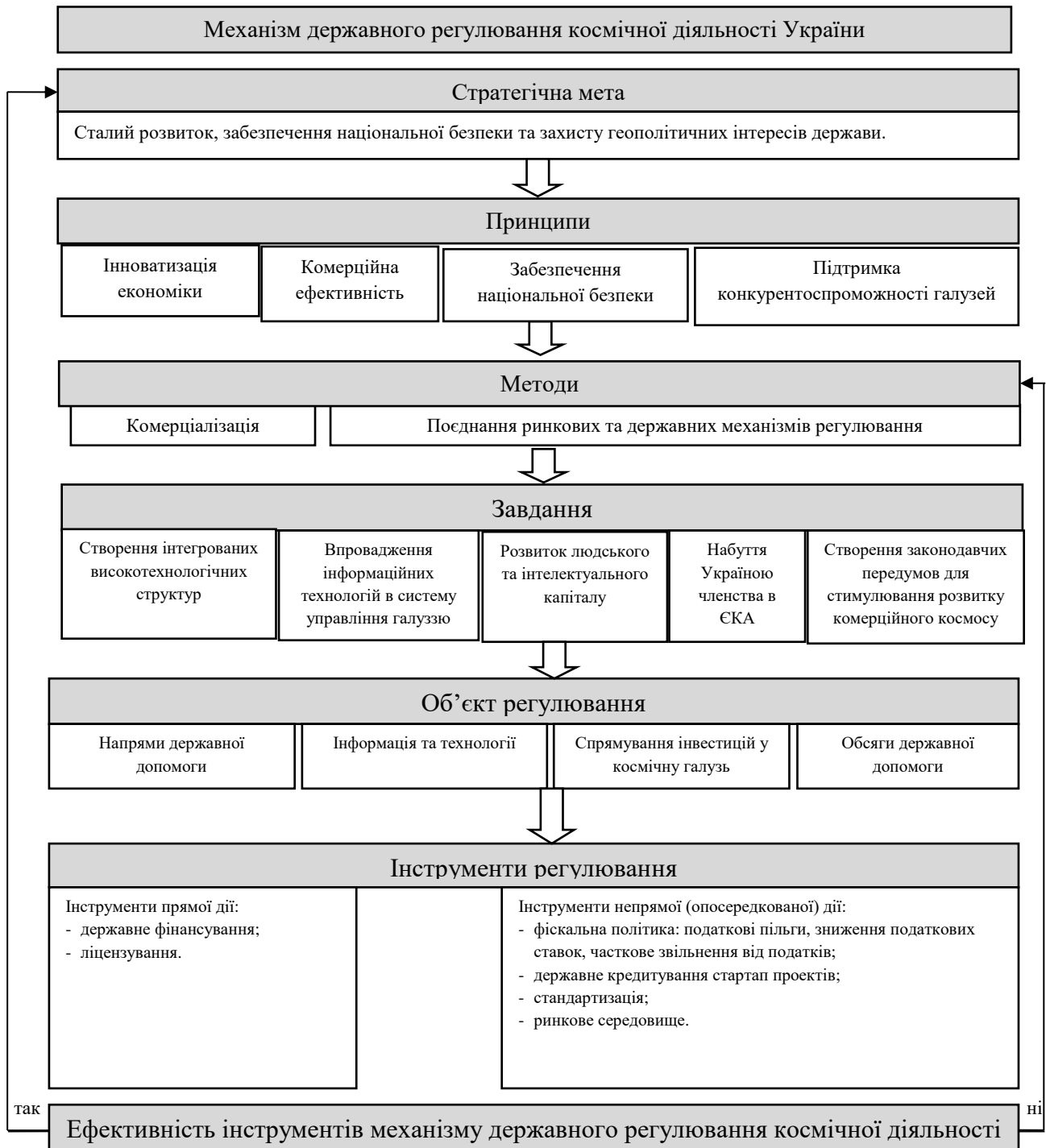

Рис. 3. Механізм державного регулювання космічної діяльності України

Ми пропонуємо як стратегічну мету механізму державного регулювання космічної діяльності України визначити досягнення сталого економічного розвитку, забезпечення національної безпеки та захист геополітичних інтересів держави шляхом подальшого розвитку людського та інтелектуального капіталу. Таким чином, державне регулювання повинно відповідати цілям сталого розвитку, що забезпечить безперервний процес зростання у майбутньому.

Основні принципи, на яких повинен базуватись механізм державного регулювання космічної діяльності в Україні, такі:

- принцип інноватизації економіки, тобто спрямування космічної діяльності на впровадження інновацій в усі сфери господарської діяльності;
- принцип комерційної ефективності, що передбачає розвиток та фінансування лише тих видів діяльності та проектів, що зможуть принести національному господарству економічну вигоду у майбутньому;
- принцип забезпечення національної безпеки, тобто використання космічних технологій для зміцнення обороноздатності країни;
- принцип підтримки конкурентоспроможності галузей, що передбачає запровадження провідних технологій, отриманих в результаті космічної діяльності, в усі галузі національного господарства.

Для дотримання зазначених принципів ми рекомендуємо використовувати такі основні методи як комерціалізація, тобто налагодження ефективного процесу виробництва отриманої продукції, та поєднання ринкових і державних механізмів державного регулювання. Втручання держави має відбуватися лише за необхідності, коли ринкові механізми не здатні забезпечити оптимальний результат. Досягнення поставленої мети потребує забезпечення виконання таких завдань механізму державного регулювання космічної діяльності як: створення високоінтегрованих технологічних структур; впровадження інформаційних технологій в систему управління галуззю; розвиток людського та інтелектуального капіталу; набуття Україною членства в ЄКА; створення законодавчих передумов для стимулювання розвитку комерційного космосу.

Виходячи з мети та поставлених завдань ми можемо визначити такі об'єкти регулювання як напрями та обсяги державної допомоги, інформацію та технології, а також спрямування інвестицій в космічну галузь.

До інструментів державного регулювання космічної діяльності можна віднести: (1) інструменти прямої дії – державне фінансування та ліцензування; (2) інструменти непрямої дії – фіскальну політику, державне кредитування, стандартизацію та ринкове середовище.

За допомогою державного фінансування та стандартизації можна впливати на вибір саме тих проектів, що зможуть бути реалізовані, а фіскальна політика дасть змогу забезпечити додаткові стимули для комерційно вигідних проектів та підвищити їх ефективність. Стандартизація та належне ринкове середовище створюють умови, за яких успішні проекти зможуть бути реалізовані швидше, при цьому вони будуть сприятимуть розвитку технологій, людського капіталу, національному розвитку.

ВИСНОВКИ

У дисертації узагальнено та запропоновано нові теоретико-методологічні підходи до вирішення науково-прикладного завдання розроблення шляхів забезпечення якісних змін у механізмі державного регулювання розвитку стратегічних секторів національної економіки. Отримані науково-теоретичні, методичні та практичні результати дають можливість зробити такі висновки.

1. Проаналізовано теоретичні засади державного регулювання національної економіки і визначено, що державне регулювання – це управління в загальному сенсі, тобто сукупність зусиль державних регуляторів керувати економікою, оскільки, з

одного боку, воно включає всі механізми регулювання, а з іншого – не включає ті механізми регулювання, що не є обов'язковими для виконання. Встановлено, що мета державного регулювання – вплив на соціально-економічний розвиток країни через стимулювання та активізацію необхідних суспільству видів діяльності, а його завданням є вирішення соціальних проблем шляхом забезпечення економічної стабільності та запровадження дієвих елементів ринкових відносин. Доведено, що державне регулювання економіки впливає на розподіл ресурсів і доходів, темпи економічного розвитку та рівень добробуту населення країни. Для виходу з економічної кризи держава не повинна нехтувати фінансуванням інновацій у стратегічних секторах економіки, розвиток яких є запорукою економічної безпеки та зростання національної економіки.

2. Досліджено теоретико-методологічні підходи до визначення стратегічних секторів економіки. Встановлено, що майже всі держави надають активну підтримку тим галузям, які мають високу глобальну конкурентоспроможність, а також найбільш слабким галузям, щоб досягти збалансованого економічного зростання. При цьому держава може виділяти так звані стратегічні галузі, що в найбільш широкому розумінні є тими галузями економіки, які держава вважає найважливішими для стабільного економічного зростання. Встановлено, що кожна країна будує власну модель державного регулювання стратегічних галузей економіки, оскільки національні програми стратегічного розвитку мають індивідуальний набір цілей, принципів, механізмів, інструментів, які залежать від декількох основних чинників: політичних, економічних, правових, соціальних, конкурентних та ін.

3. Проведено оцінювання зарубіжних моделей державного регулювання стратегічних галузей економіки, на підставі чого для оцінки впливу стратегічної галузі на національне господарство запропоновано використовувати модель, яка вимірює не лише прямий, але й опосередкований вплив галузі на національне господарство. Доведено, що надмірне державне регулювання справляє негативний вплив на темпи зростання економіки, тоді як оптимальне якісне регулювання є стимулом для стрімкого розвитку галузі та економіки в цілому, тому спрощення процедур регулювання позитивно позначається на економічному зростанні, особливо якщо в результаті його проведення відбувається скорочення адміністративних витрат і витрат на дотримання нормативів регулювання. Встановлено, що державне регулювання є бажаним у стратегічних галузях економіки, однак його імплементація потребує ретельного ретроспективного та прогнозного аналізу для визначення найбільш ефективних норм, методів та інструментів, при цьому необхідно застосовувати комплекс заходів, що спрямовані одночасно на торгівлю, інвестиції, конкуренцію й технології

4. Проаналізовано програми стратегічного розвитку національного господарства і встановлено, що під впливом процесів глобалізації та прискореного науково-технічного прогресу багато країн світу розробили та розпочали імплементацію нових стратегій промислового розвитку, в яких було змінено галузі, які вони розглядають як стратегічні, а також їх державне регулювання. Визначено, що цілями нового напрямку державного регулювання стратегічних галузей є не лише прискорення та сприяння економічному розвитку цих галузей, але й створення нових

робочих місць, боротьба з бідністю, участь у технологічній революції та глобальних ланцюгах створення вартості, сприяння запровадженню «зеленої» енергії.

5. Здійснено порівняльний аналіз застосування інструментів державного регулювання у стратегічних галузях економіки і встановлено, що для підвищення ефективності функціонування ринкового механізму в стратегічних галузях економіки може використовуватись державне регулювання. Обґрунтовано, що основною передумовою того, що галузь потребує державного втручання, є наявність недосконалості ринку, тобто ринкові сили самостійно не здатні досягти оптимального для суспільства результату. Встановлено, що програми державної підтримки і допомоги є складовою національної стратегії промислового розвитку, і дуже часто вони передбачають не лише безпосередню фінансову або фіскальну допомогу, але й інвестиційні стимули, причому основними інструментами, що використовуються як інвестиційні стимули в національних стратегіях промислового розвитку, є стимули та вимоги до ефективності (обов'язкові або добровільні), спеціальні економічні зони, сприяння або перешкоджання інвестиціям, правила входу для ПІІ та процедури відбору, а також законодавчий захист прав інвесторів та нормативи врегулювання інвестиційних суперечок.

6. Проведено оцінку впливу державного регулювання та підтримки на космічну галузь України і встановлено, що цільова науково-технічна космічна програма визначає напрямки розвитку космічної галузі країни та обсяг державного фінансування, а її концепція передбачає, що підприємства галузі мають виробляти 20% продукції не космічного призначення. Встановлено, що в результаті реалізації Космічної програми космічна галузь національної економіки залишається бюджетоутворюючою, повернувши до бюджету у 2018 році 1154,3 млн грн, тобто у 10 разів більше коштів, отриманих із бюджету на виконання космічної програми.

7. Оцінено ефективність державного регулювання космічної галузі України та встановлено, що космічна галузь України потребує структурно-економічних перетворень, причому для виведення галузі з рецесії та стимулювання розвитку інноваційних технологій в Україні необхідна державна допомога. Визначено, що діяльність космічної галузі України зосереджена на поглибленні співробітництва з Європейським космічним агентством, Сполученими Штатами Америки та Китайською Народною Республікою, оскільки для вдалого комерційного партнерства на міжнародному ринку вітчизняна космічна галузь має корелюватися за своїми пріоритетами, економічними підходами та фінансовою архітектонікою з провідними космічними державами.

8. Здійснено моделювання інноваційної ефективності проектів у космічній галузі України. Запропоновано економіко-математичну модель розрахунку очікуваних витрат на створення зразків нової ракетно-космічної техніки, яка встановлює аналітичний зв'язок між необхідними тактико-технічними характеристиками нової техніки та її вартісними параметрами. Обґрунтовано, що використання моделі забезпечить на передпроектній стадії розрахунок величини номінальних очікуваних витрат на реалізацію дослідно-конструкторських робіт, а також дасть можливість оцінити ступінь ризику можливого збільшення витрат,

зумовленого новизною техніки й невизначеністю (неточністю) використовуваної під час розрахунків ретроспективної та прогнозовної інформації.

9. Розроблено рекомендації по удосконаленню механізму державного регулювання космічної галузі. Визначено, що для її ефективного розвитку можливим є використання трьох варіантів досягнення цілей. Перший варіант передбачає збереження наявних підходів до провадження космічної діяльності, мінімальну фінансово-політичну підтримку з боку держави, а також залучення незначних обсягів позабюджетних ресурсів. Другий варіант пов'язаний із провадженням космічної діяльності на комерційних засадах із виключно регуляторною функцією держави, розвитком тільки тих космічних технологій, що мають високий рівень комерційної привабливості на світовому ринку. Третій варіант (оптимальний) передбачає створення умов для забезпечення реалізації державних інтересів на національному й міжнародному рівні та досягнення прямого ефекту для економіки країни від космічної діяльності шляхом залучення іноземних інвестицій (в результаті комерційної діяльності підприємств), разом із фінансовою підтримкою з боку держави. Обґрунтовано, що реалізація оптимального (третього) варіанта забезпечить виконання першочергових державних завдань в інтересах обороноздатності держави та національної безпеки, доступ до передових технологій, технічне переоснащення підприємств, структурну оптимізацію галузі на рівні підприємств, створення нової вітчизняної та міжнародної виробничої кооперації. Запропоновано як стратегічну мету механізму державного регулювання космічної діяльності в Україні визначити досягнення сталого економічного розвитку, забезпечення національної безпеки та захист геополітичних інтересів держави шляхом подальшого розвитку людського та інтелектуального капіталу.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

у наукових фахових виданнях:

1. Возненко А. Система державної допомоги на етапі жорсткої економії бюджетних коштів. *«Наукові праці НДФІ»*, 2015. № 2(71). С.33-45 (0,8 друк. арк.).
2. Затонацька Т., Возненко А. Трансформація механізму державного фінансування транспортної інфраструктури України. *Вісник Одеського національного університету*, 2017. № 2(55). С. 43-47 (0,74 друк. арк., авторові належить 0,37 друк. арк.: автором проведено аналіз статистичних матеріалів та нормативно-правового регулювання фінансування транспортної галузі України).
3. Марченко В., Сазина Н., Хорольський П., Возненко А. Модель розрахунку очікуваних витрат на створення нової ракетно-космічної техніки з урахуванням факторів невизначеності. *Науковий журнал «Технічна механіка», НАНУ, Інститут технічної механіки*, 2018. № 2. С. 30-43 (0,82 друк. арк., авторові належить 0,2 друк. арк.: автором проведено збір та опрацювання статистичних даних щодо фінансових аспектів створення нової ракетно-космічної техніки).
4. Возненко А. Аерокосмічна галузь: тенденції та перспективи. *Науковий журнал «Причорноморські економічні студії»*, Причорноморський науково-

дослідний інститут економіки та інновацій, Одеса, 2018 р. № 28-1. С. 208-212 (0,25 друк. арк.).

5. Возненко А. Інноваційний розвиток аерокосмічної галузі України. *Науковий журнал «Соціально-економічний розвиток регіонів в контексті міжнародної інтеграції»*, Херсонський національний технічний університет, Херсон, 2018 р. (0,3 друк. арк.).

6. Шаповал С., Возненко А. Механізм державного регулювання Космічної галузі України. *Облік і фінанси: Економіка та менеджмент*, Київ, 2019 р. № 1 (83). С. 177-188 (1,09 друк. арк., авторів належить 0,54 друк. арк.: автором напрацьовано загальні складові механізму державного регулювання космічної галузі, проведено аналіз нормативно-правового регулювання галузі).

7. Возненко А. Оцінка ефективності державної допомоги космічній галузі. Державна навчально-наукова установа «Академія фінансового управління», Київ, 2019 р. (0,76 друк. арк.).

8. Возненко А. Вплив державного фінансування на конкурентоспроможність космічної галузі. *Ефективна економіка*, Київ, 2019 р. № 6. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7140>). DOI: [10.32702/2307-2105-2019.6.151](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.6.151) (0,79 друк. арк.).

в інших виданнях:

9. Возненко А. Державна допомога на сучасному етапі розвитку економіки України. *Міжнародна науково-практична конференція «Земля, труд и капитал: трансформація факторів виробництва в новій економіці. Визови и решения»*, м. Вітебськ, Республіка Білорусь, червень 2015 р. (0,31 друк. арк.).

10. Возненко А. Реалізація державних інвестиційних проектів під впливом інституційних змін. *Міжнародна науково-практична конференція: «Sustainable Spatial Development Nowadays on the European Continent: Challenges and Perspectives»*, France (Франція), листопад 2015 р. (0,11 друк. арк.).

11. Возненко А. Інституційна трансформація реалізації державних інвестиційних проектів. *Міжнародна науково-практична конференція «Фінансово-банківські та адміністративні послуги: проблеми управління та перспективи розвитку»*, Тернопільський національний економічний університет, листопад 2015 р. (0,14 друк. арк.).

12. Возненко А., Сучасний стан та перспективи бюджетної децентралізації в Україні. *Міжнародна науково-практична конференція: «Strategic Management: Institutions, Innovation and Internationalization. Moving from the Crisisto Sustainability»*, France (Франція), листопад 2016 р. (0,8 друк. арк.).

13. Возненко А. Бюджетне фінансування транспортного сектору національної економіки. *XIII Міжнародна науково-практична конференція «Світові тенденції та перспективи розвитку фінансової системи України»*, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, жовтень 2016 р. (0,19 друк. арк.).

14. Возненко А. Підвищення ефективності використання бюджетних коштів цільової науково-технічної космічної програми України. *Всеукраїнська науково-практична конференція: Економічна стратегія та політика реалізації європейського вектору розвитку України: концептуальні засади, виклики та протиріччя*. К.: «Прінт Сервіс», 2018. – 267 с. – С. 42-45 (0,19 друк. арк.).

15. Возненко А. Роль космічної галузі у інноваційному розвитку національної економіки. *Всеукраїнська науково-практична конференція: Економічний потенціал країни: наукові підходи та практична реалізація*. Одеса, 2 березня 2019 р. ст. 30 (0,11 друк. арк.).

Возненко А. Особливості фінансування космічної програми як складової інноваційного потенціалу країни. *Міжнародна науково-практична конференція: Сучасні підходи до ефективного використання потенціалу економіки*. Запоріжжя, 23 березня 2019 р. (0,19 друк. арк.).

АНОТАЦІЯ

Возненко А.А. Державне регулювання стратегічних секторів національної економіки. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – Економіка та управління національним господарством. – Державна навчально-наукова установа «Академія фінансового управління». Міністерство освіти і науки України, Київ, 2019.

Дисертаційна робота присвячена обґрунтуванню шляхів забезпечення якісних змін у механізмі державного регулювання розвитку стратегічних секторів національної економіки та розробленню практичних рекомендацій щодо впровадження методичних підходів під час прийняття управлінських рішень у сфері державного регулювання стратегічних секторів для забезпечення сталого розвитку.

У дослідженні здійснено аналіз основних засад державного регулювання національної економіки; досліджено теоретико-методологічні підходи до визначення стратегічних секторів економіки; проведено оцінку зарубіжних моделей державного регулювання стратегічних галузей економіки; проаналізовано програми стратегічного розвитку національного господарства; здійснено порівняльний аналіз застосування інструментів державного регулювання в стратегічних галузях економіки; оцінено вплив державного регулювання та підтримки на космічну галузь України; визначено ефективність державного регулювання космічної галузі України; здійснено моделювання інноваційної ефективності проектів у космічній галузі України; розроблено рекомендації по удосконаленню механізму державного регулювання космічної галузі, що дало змогу розробити комплексний підхід до оцінки ефективності впливу інструментів державного регулювання на розвиток стратегічних секторів національної економіки. Виокремлено чинники, що впливають на економічну ефективність використання державних ресурсів для покращання соціально-економічних показників у стратегічних секторах економіки за певних економічних умов шляхом надання державної допомоги для реалізації державних програм за визначеними пріоритетними напрямками фундаментальних досліджень, що забезпечить створення сприятливого інноваційного клімату в космічній сфері.

Ключові слова: державне регулювання, державне фінансування, державна допомога, інноваційний розвиток, космічна галузь, національна економіка, промисловий сектор економіки, стратегічний сектор економіки.

АННОТАЦИЯ

Возненко А.А. Государственное регулирование стратегических секторов национальной экономики. – Квалификационный научный труд на правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.03 – Экономика и управление национальным хозяйством. – Государственное учебно-научное учреждение «Академия финансового управления». Министерство образования и науки Украины, Киев, 2019.

Диссертация посвящена обоснованию путей обеспечения качественных изменений в механизме государственного регулирования развития стратегических секторов национальной экономики и разработке практических рекомендаций по внедрению методических подходов при принятии управленческих решений в сфере государственного регулирования стратегических секторов для обеспечения устойчивого развития.

В исследовании осуществлен анализ основных принципов государственного регулирования национальной экономики; исследованы теоретико-методологические подходы к определению стратегических секторов экономики; проведена оценка зарубежных моделей государственного регулирования стратегических отраслей экономики; проанализированы программы стратегического развития национального хозяйства; осуществлен сравнительный анализ применения инструментов государственного регулирования в стратегических отраслях экономики; проведена оценка влияния государственного регулирования и поддержки на космическую отрасль Украины; определена эффективность государственного регулирования космической отрасли Украины; осуществлено моделирование инновационной эффективности проектов в космической отрасли Украины; разработаны рекомендации по совершенствованию механизма государственного регулирования космической отрасли, что позволило разработать комплексный подход к оценке эффективности влияния инструментов государственного регулирования на развитие стратегических секторов национальной экономики. Выделены факторы, влияющие на экономическую эффективность использования государственных ресурсов для улучшения социально-экономических показателей в стратегических секторах экономики при определенных экономических условиях путем предоставления государственной помощи для реализации государственных программ по определенным приоритетным направлениям фундаментальных исследований, что обеспечит создание благоприятного инновационного климата в космической сфере.

Ключевые слова: государственное регулирование, государственная помощь, инновационное развитие, космическая отрасль, национальная экономика, промышленный сектор экономики, стратегический сектор экономики.

ABSTRACT

Voznenko A.A. Government regulation of the strategic sectors of the national economy. – Qualification research work as a manuscript.

Thesis for the academic degree of the Candidate of Economic Sciences in speciality 08.00.03 – “Economics and management of the national economy”. – State Educational and Scientific institution “Academy of Financial Management”, Ministry of Science and Education of Ukraine, Kyiv, 2019.

The dissertation is devoted to the substantiation of ways of ensuring qualitative changes in the mechanism of government regulation of the development of the strategic sectors of the national economy and the development of practical recommendations for the implementation of methodological approaches to the management and government regulation of the strategic sectors to ensure the sustainable development.

The study analyzes the basic principles of government regulation of the national economy; theoretical and methodological approaches to the definition of strategic sectors of the economy are investigated; evaluation of foreign models of government regulation of strategic sectors of economy is conducted; the programs of strategic development of the national economy are analyzed; comparative analysis of the implementation of government regulation instruments in the strategic sectors of the economy is realized; the impact of government regulation and support on the Ukrainian space industry is determined; efficiency of government regulation of space industry of Ukraine is determined; modeling of innovative efficiency of the projects in space industry of Ukraine is conducted; recommendations for improving the mechanism of government regulation of the space industry were developed, which allowed to develop a comprehensive approach to assessing the effectiveness of the impact of government regulation instruments on the development of strategic sectors of the national economy.

For the first time, theoretical approaches have been proposed to investigate the mechanisms of government regulation of the strategic sectors for creating an innovative economy, which, unlike existing concepts, presuppose sustainable development, national security and protection of the country's geopolitical interests; and the main instruments of government regulation are identified that will be most effective for the development of an innovative component of the national economy, in particular, public financing, licensing, tax breaks, public lending, and the creation of a market environment.

Approaches to identifying strategic sectors of the economy have been improved by introducing criteria for assessing strategic sectors, namely the impact on economic development, national security, the provision of public goods, the close interconnection with other sectors, and their importance for building an innovative economy; a methodological approach to assessing the economic effectiveness of government support instruments for strategic sectors of the national economy is proposed, which includes not only financial and fiscal assistance but also investment incentives, which creates the conditions for national economic development; approaches to the use of certain instruments of government regulation are introduced that include the ways through the provision of state aid, the use of tax benefits and direct financing in strategic sectors of the economy for a fixed period of time.

The system of indicators of assessment of the impact of public financing on the competitiveness of the space industry is determined by the introduction of a mechanism for evaluating the implementation and financing of the state program at all stages of its implementation, which should take into account the peculiarities of the functioning of the financial system of the state throughout the budget period; conceptual bases for assessing the impact of government regulation instruments on the development of strategic sectors of the national economy are introduced, which, unlike the existing ones, justify the creation of a system of government regulation for strategic sectors of the national economy.

The theoretical and methodological foundations of government regulation of the economy have been deepened, by determining the most effective instruments of government regulation depending on the economic state and level of development of the country; methodological approaches to the analysis of the impact of budgetary instruments on the dynamics of regional development indicators are improved by introducing an economic and mathematical model of the calculation of expected costs for the creation of samples of new rocket and space technology using the methods of graph theory and fuzzy sets.

The factors are determined that impact the economic efficiency of the use of public resources to improve socio-economic indicators in strategic sectors of the economy under certain economic conditions by providing state aid for the implementation of public programs in certain priority areas of basic research, which will create a favorable innovative climate.

The practical importance of the obtained results of the dissertation is to develop the conceptual foundations of the mechanism of assessing the effectiveness of government regulation in Ukraine. Scientific-practical conclusions and recommendations of scientific researches, in particular, methodological principles of budgetary policy for activation of processes of investment and capital accumulation, development of criteria and priorities of state investment policy, stated in the dissertation, are of scientific and practical importance and can be used in the work of relevant institutions analytical materials.

Key words: government regulation, public financing, state aid, innovative development, space industry, national economy, industrial sector of economy, strategic sector of economy.

Підписано до друку .08.2019 р. Папір офсетний. Формат 60x90/16.

Ум. друк. арк. 0,9. Тираж 150 прим. Замовл. № .

Виготівник: